
***THE ROLE OF INTERNATIONAL SECURITY ORGANIZATIONS IN THE
ACCOMPLISHMENT OF GLOBAL SECURITY***

Florian Răpan, Prof., PhD, "Dimitrie Cantemir" Christian University of Bucharest

Abstract: In the international system, security organizations can be considered security communities. Security is not only military security, on the contrary, its plans to manifest includes both military sphere and on the non-military (political, economic, social, cultural, environmental, etc.) from the human individual to that of the world .

The analysis aims to define the most important international security organizations based on a number of indicators.

Following these indicators is noted that existing international organizations security hierarchy at common knowledge has a strong scientific substrate. This confirms that the UN, NATO, EU and OSCE is the most important international security organizations.

Keywords: international organizations, security enviroment, globalization, terrorism, political field.

Locul și rolul alianțelor și coalițiilor militare în modelarea mediului de securitate

Dispariția bipolarității a determinat mutații esențiale în mediul de securitate internațional, aspect ce a evidențiat necesitatea regândirii conceptului de apărare. Analiza noilor riscuri și amenințări la adresa securității internaționale a condus la o nouă percepție a acesteia și a impus o altă orientare în domeniul apărării. Așa s-a ajuns la concluzia că securitatea statelor nu mai este amenințată de conflicte militare majore ci de surse de instabilitate cauzate de probleme de natură economică, socială, migrația internațională a persoanelor, extinderea riscurilor asimetrice prin înmulțirea numărului de rețele teroriste, creșterea dominației economice a unor state, degradarea mediului natural ș.a. Securitatea devine, în aceste condiții, una colectivă, la fel cum și apărarea structurilor inter-operabile și a sistemelor unitare create prin coaliții sau alianțe este, prin toate componentele sale, colectivă.

Schimbările survenite, atât în plan politic regional cât și global, prin apariția unor noi riscuri atipice, au impus o reconsiderare a măsurilor necesare asigurării securității statelor și, implicit, a rolului armatelor, a formelor și procedeele de acțiune adoptate de către acestea.

În analiza noastră ne situăm în zona celor care apreciază că formarea de alianțe sau coaliții militare între state a devenit imperios necesară, ea fiind cerută de însăși realitatea vremurilor prezente în care securitatea nu mai este privită ca un atribut național ci este adresată prin măsuri comune de protejare a populației sau acțiuni preventive împotriva tuturor surselor de instabilitate, atât la nivel regional cât și global. Rolul și importanța creării acestora a crescut direct proporțional cu răspândirea globalizării, ale cărei efecte asupra mediului actual de securitate impun o gândire și o atitudine globală în ceea ce privește protejarea și promovarea intereselor naționale.

Toate țările mapamondului sunt, în principiu, membre ale cel puțin unei organizații regionale sau interguvernamentale.

George Liska se află printre primii specialiști în domeniu care a studiat îndeaproape fenomenul formării alianțelor și coalițiilor, fiind cel care a elaborat *teoria sprijinului*. Această teorie este focalizată pe tendințele și modul de reacție al statelor slabe în situațiile în care au

nevoie de sprijin iar marile puteri le propun formarea de alianțe.¹ Logica autorului în ceea ce privește teoria respectivă se bazează pe ideea că statele slabe caută sprijinul statelor mai puternice ca răspuns la o potențială amenințare venită din partea unui adversar, în timp ce statele puternice acționează în interes propriu pentru protejarea resurselor statelor slabe. În plus, dorința de a face parte dintr-o alianță este determinată și de percepția legată de balanța *beneficii* versus *riscuri* pe care o au statele. De asemenea, autorul apreciază că eficacitatea oricărei alianțe, pe lângă rolul de a opri o acțiune agresivă, constă în capacitatea de a preveni un conflict și de a îmbunătăți relațiile dintre statele membre, precum și de a asigura mijloacele și modalitățile de consultare între aliați. Natura unei alianțe este, astfel, bine delimitată, ea fiind produsul unui sistem bipolar, creat de interese opuse, ai căror poli sunt foarte clar identificați.

Stephen Walt prezintă o alternativă interesantă la teoria gândită de George Liska și susținută de Hans Morgenthau. Liska și Morgenthau privesc, în general, aspectele legate de formarea alianțelor din perspectiva principiului *balanței de putere*, deși modul în care ei văd aplicabilitatea acestui concept este oarecum diferit. În accepțiunea lui Walt, alianțele dintre state se construiesc pe două aspecte: *balansarea*, presupune intrarea în conflict alături de partea cea mai slabă cu scopul de a echilibra balanța de forțe și *alinierea*, care înseamnă intrarea în conflict alături de partea pe care o apreciezi ca fiind mai puternică sau cu șanse mai mari de a câștiga confruntarea și, în același timp, cu intenția de a obține unele beneficii la terminarea conflictului.²

Un eseu foarte interesant în ceea ce privește formarea alianțelor văzută prin prisma teoriei realiste a fost scris de către Dan Reiter. În cuprinsul acestui eseu autorul își propune să demonstreze câteva aspecte importante. Astfel, el afirmă că nu numai statele mici și slabe își folosesc experiențele istorice ca și regulă de alegere a alianțelor din care doresc să facă parte și susține că nivelul de amenințare reprezintă doar un factor minor în procesul de luare a deciziei de a deveni membru al unei alianțe. În același timp, Reiter insistă asupra faptului că nu ar trebui să se respingă principalele presupuneri realiste pe care statele le au în atenție în procesul de luare a deciziilor, ba chiar mai mult, ele ar trebui să fie utilizate ca și „*versiuni realiste edificatoare*”.³

La rândul său, Glenn Snyder consideră că există două modele principale de alianțe între state: modelul *garanțiilor*, conform căruia alianța este doar o formalitate ce nu face decât să consemneze un interes pe care statul respectiv îl avea deja în protejarea unui alt stat, chiar și fără tratatul de înțelegere respectiv și modelul *procurării de ajutor*, care presupune că nevoia stringentă de ajutor determină statele să se alieze și să-și promită sprijinul celorlalți aliați, pe care, în lipsa respectivei înțelegeri, nu ar avea niciun interes să îi apere.⁴

Istoria ne-a demonstrat de-a lungul vremii faptul că războiul, datorită urmărilor tragice pe care le generează, nu ar trebui să constituie, sub nici o formă, o soluție de rezolvare a divergențelor dintre state. Renumitul filozof Immanuel Kant, figura centrală a filozofiei moderne, răspundea la întrebarea legată de cauzele care au determinat începerea unui război

¹ George, Liska, *Nations in Alliance*, Johns Hopkins Press, Baltimore, 1962, p. 13.

² Stephen M., Walt, *The Origins of Alliances*, Cornell University Press, New York, 1987, p.18.

³ Dan, Reiter, *Learning, Realism and Alliances: The Weight of the Shadow of the Past in World Politics*, vol. 46-4, 1994, p. 526.

⁴ Glenn Herald, Snyder, *Alliance Politics*, Cornell University Press, New York, 1997, p. 57.

astfel: „*Nimic, căci starea naturală a lumii este starea de război*”⁵. Această opinie a fost împărtășită, sub altă formă, și de către Julien Freund, pentru care „*conflictul este inerent oricărei societăți, la fel cum sunt violența sau bunăvoința*”⁶. Alții, precum Raymond Aron sau neorealismul Kenneth Waltz, pun războiul pe seama anarhiei internaționale, pe lipsa unui sistem de guvernare central. Martin Wight afirmă că răspunsul la întrebarea menționată anterior este invariabil legat de relațiile de putere, mai precis, „*găsim originea războiului în deciziile guvernelor și, uneori, în pasiunile popoarelor, impulsionate de relațiile de putere*”⁷.

Obiectivul alianțelor militare este acela de a preveni un război și nu de a îl genera, acestea jucând un rol foarte important în modelarea peisajului politic internațional. Statele formează alianțe cu scopul de se apăra împotriva amenințărilor externe sau pentru a-și mări puterea de influență. În același timp, formarea unei alianțe intensifică sentimentul de amenințare la adresa statelor nemembre, ceea ce poate determina schimbarea relațiilor dintre aliați, culminând chiar cu ajungerea la ostilități militare. Cele mai mari implicații privind un domeniu în care se desfășoară o acțiune multilaterală apar, în aceste condiții, în zona operațiilor militare, specialiștii apreciind, însă, că operațiunile unei coaliții nu pot fi afectate unilateral dacă una dintre națiuni își asumă rolul de conducător al procesului de luare a deciziilor. Orice operațiune multinațională necesită atât o bună coordonare a procesului de comandă și control, cât și o cooperare mutuală în ceea ce privește propunerile și modalitățile de acțiune. Dinamica proceselor din interiorul alianțelor și coalițiilor este la fel de importantă ca și obiectivele pentru care acestea au fost create.

În vreme de război, operațiunile îndeplinite de către alianțe sunt, în general, diferite de cele executate de către coaliții. Statele din cadrul coalițiilor se concentrează, în principal, pe eficacitatea operațională, în timp ce pentru alianțe devine primordială eficiența acțiunilor politice. Există situații în care alianțele create pe timp de pace sunt nevoite să intervină într-un conflict, cum, de altfel, există situații în care, odată cu iminența sau izbucnirea unui război, statele pot forma o coaliție ad-hoc cu scopul expres de a participa la operațiunile militare. În aceste condiții, alianțele ce au fost formate anterior beneficiază de existența structurilor comune de planificare și luare a deciziilor, în timp ce coalițiile sunt pregătite într-un timp relativ scurt în vederea îndeplinirii scopului pentru care au fost create. În ceea ce privește capacitatea de luptă efectivă, alianțele militare dispun de avantajul unei planificări mutuale a acțiunilor, de relații omogene stabile între aliați, de oportunitatea creării unor structuri eficiente de informare sau de comandă și control, precum și de mecanisme deja agreate pentru procesul de luare a deciziilor. Toți acești factori ar trebui să determine, astfel, o coordonare mai ușoară a acțiunilor executate de către alianțe decât a celor executate de către coaliții.

Rolul actorilor non-statali în generarea alianțelor și coalițiilor militare

A. Organizația Națiunilor Unite

Liga Națiunilor, fondată în urma Conferinței de Pace de la Paris din anul 1919, este, ca urmare, prima organizație internațională permanentă creată cu scopul de a „*promova*

---

⁵Immanuel, Kant, *The Philosophy of Law*, trans. W. Hastie (Edinburg: T. and T. Clark, 1887), p. 218, apud Kenneth, N. Waltz, *Opere citate*, p. 8.

⁶Julien, Freund, *Sociologie du conflit*, Editura PUF, Paris, 1983, p. 23, apud Teodor, Meleşcanu, *Riscuri, pericole și amenințări la adresa securității* în *Studii de Securitate*, Editura Cavallioti, București, 2005, p. 49.

⁷Martin, Wight, *Politica de putere*, Editura ARC, Chișinău, 1998, p. 146.

cooperarea internațională și de a păstra pacea și securitatea internațională”⁸ și constituie precursorul ONU.

Organizația Națiunilor Unite a fost înființată în anul 1945, după încheierea celui de Al doilea război mondial, de un grup compus din 51 de state care s-au angajat să păstreze pacea și securitatea internațională, să sprijine dezvoltarea de relații prietenești între națiuni, să promoveze progresul social, standarde de viață mai bune și drepturile umane.

Organizația își desfășoară activitatea în baza *Cartei ONU*, ce a fost semnată la Conferința de la San Francisco, SUA, din data de 26 iunie 1945, de către reprezentanții a 50 de state - Polonia nefiind reprezentată la această conferință a semnat-o ulterior - și are patru mari obiective principale⁹:

1. menținerea păcii și securității internaționale;
2. dezvoltarea de relații prietenești între națiuni care să fie bazate pe principiul egalității în drepturi și al autodeterminării oamenilor și stabilirea altor măsuri necesare întăririi păcii universale;
3. asigurarea unei cooperări internaționale necesare rezolvării problemelor ce au caracter social, economic, cultural sau umanitar, precum și promovarea sau încurajarea respectului față de drepturile și libertățile fundamentale ale oamenilor indiferent de rasă, sex, religie sau limba pe care o vorbesc;
4. organizația să constituie un centru de armonizare a acțiunilor națiunilor în obținerea acestor scopuri comune.

Datorită caracterului său internațional unic și în temeiul puterii conferite de prevederile *Cartei*, ce constituie fundamentul organizației, ONU poate decide luarea de măsuri într-o gamă largă de probleme și oferă forum pentru cele 193 de state membre în vederea exprimării diferitelor puncte de vedere prin intermediul Adunării Generale, Consiliului de Securitate, Consiliului Economic-Social și al altor comitete sau comisii. Cu toate că este un document laborios și extrem de profund, *Carta ONU* reprezintă, totuși, doar un acord care oferă soluții și metode pașnice pentru restabilirea păcii și securității internaționale, sub autoritatea Consiliului de Securitate. În realitate, practica evenimentelor a demonstrat că sistemul are efecte limitate. În unele situații, statele au fost nevoite să acționeze independent de organizație în baza articolului 51 din *Cartă*, care asigură dreptul acestora de a se angaja în acțiuni militare de autoapărare, inclusiv autoapărare colectivă.

Bugetul aflat la dispoziția ONU se situează în jurul cifrei de 7,8 miliarde dolari pe an, în timp ce criza economică globală a determinat o reducere a tuturor resurselor disponibile. În aceste condiții, nu se observă niciun semnal vizavi de o diminuare a nevoilor de sprijin soliciate Națiunilor Unite. Provocări precum schimbările climatice, șocurile economice, crima transnațională și extremismul amenință multe state și contribuie la creșterea instabilității politice sau a securității.

Oficialii Organizației Națiunilor Unite apreciază cooperarea cu organizațiile sau agențiile regionale ca fiind absolut vitală pentru asigurarea succesului, susținând că aceasta

---

⁸*The Covenant of the League of Nations*, http://avalon.law.yale.edu/20th_century/leagcov.asp, accesat la 19.09.2011.

⁹*Charter of the United Nations*, San Francisco, 26 iunie 1945, Capitolul I: Purposes and Principles, art. 1, <http://www.un.org/en/documents/charter/chapter1.shtml>, accesat la 20.09.2011.

ajută la folosirea puterii și avantajelor oferite de fiecare actor în scopul îndeplinirii obiectivelor comune de menținere a păcii internaționale sau de management al crizelor.

Aceștia afirmă, totodată, că există oricând posibilitatea optimizării relațiilor adânc înrădăcinate cu Uniunea Europeană sau Uniunea Africană și apreciază contribuția UE la misiunile ONU de menținere a păcii, în special în privința operațiunilor de management al crizelor militare și civile, incluzând operațiunile „punte” de desfășurare rapidă a forțelor, a asigurării capabilităților de nișă și a oferirii de asistență în condiții critice.

B. Organizația Tratatului Atlanticului de Nord

*„Organizația Tratatului Atlanticului de Nord (North Atlantic Treaty Organization) sau NATO, numită, de asemenea, Alianța (Nord) Atlantică, este o alianță militară interguvernamentală care a fost înființată în baza Tratatului Nord-Atlantic, semnat la Washington, D.C., pe data de 4 aprilie 1949.”*¹⁰

Caracterul politic al organizației este dat de obiectivul său care privește *„întărirea securității prin reducerea riscului de apariție a conflictelor ca urmare a acțiunilor diplomatice, dialogului/consensului și cooperării”*, în timp ce caracterul militar îl completează pe cel politic atunci *„când eforturile diplomatice eșuează”* și presupune *„apărarea colectivă, operațiuni de management al crizelor și menținerea capabilităților militare adecvate”*.¹¹

Alianța Nord-Atlantică a fost stabilită în contextul adâncirii tensiunilor dintre SUA și URSS, cu menirea de a apăra statele Europei Occidentale și Statele Unite ale Americii de invazia roșie. NATO apare, astfel, ca o replică occidentală a Tratatului de la Varșovia. Prin Tratatul Nord-Atlantic se stabilește faptul că alianța va respecta prevederile *Cartei ONU* în ceea ce privește rezolvarea conflictelor sau neînțelegerilor dintre națiuni în termeni pașnici. Cu toate acestea, articolul 5 al tratatului oferă posibilitatea ca statele NATO să răspundă prin folosirea forței în exercitarea dreptului la autoapărare individuală sau colectivă recunoscut prin Articolul 51 din *Cartă*, în situația în care unul sau mai mulți membri ai săi este atacat, urmând ca ulterior să informeze Consiliul de Securitate al Organizației Națiunilor Unite și să se supună deciziilor acestuia.

Experiența acumulată în urma acțiunilor militare executate până în prezent de către NATO a demonstrat foarte clar aliaților necesitatea cooperării între actorii comunității internaționale, deopotrivă civili și militari, aspect considerat ca fiind esențial pentru îndeplinirea obiectivelor de securitate stabilite. Statele membre au convenit, prin urmare, asupra unei abordări cuprinzătoare a securității care să angajeze toți actorii implicați. Nevoia acestei abordări a derivat din necesitatea și dorința de a face față actualelor provocări la adresa mediului operațional, după cum au demonstrat realitățile din Kosovo, Irak sau Afganistan.

Fără îndoială, conceptul *Comprehensive Approach* (Abordare comprehensivă), care presupune o abordare cuprinzătoare, sistemică și integratoare a problematicii securității se află, în continuare, pe agendele tuturor organizațiilor care au ca obiective securitatea și stabilitatea. Acest concept rămâne de o importanță primordială, nu doar pentru NATO și statele sale membre, ci pentru întreaga comunitate internațională și înseamnă, înainte de toate,

¹⁰<http://en.wikipedia.org/wiki/NATO>, accesat la 21.09.2011.

¹¹http://www.nato.int/welcome/intro_to_nato_en.pdf, accesat la 21.09.2011.

coordonarea eficientă a cooperării dintre elementele militare și cele civile, precum și integrarea acțiunilor actorilor internaționali cu cele ale guvernului țării gazdă.

Summitul NATO de la Lisabona, din luna noiembrie 2010, a adus Alianței un nou Concept Strategic, intitulat sugestiv „*Angajament activ, apărare modernă*”, care va ghida acțiunile acesteia pentru următorii zece ani. Principalele elemente prevăzute în document, de care NATO trebuie să țină cont pe timpul evaluărilor și deciziilor viitoare ce privesc securitatea statelor membre, sunt următoarele¹²:

- *apărarea colectivă*, prin care se reconfirmă angajamentul luat în Tratatul Nord-Atlantic de către statele membre de a se „*apăra reciproc împotriva unui atac, inclusiv în cazul noilor amenințări*”;

- *politica nucleară*, prin care Alianța își ia angajamentul să „*creeze condițiile pentru o lume fără arme nucleare*”, precizând, totuși, că va continua să fie o alianță nucleară „*atât timp cât vor exista arme nucleare în lume*” (disuasiunea rămâne, în aceste condiții, un element central al strategiei sale, forțele nucleare oferind „*garanția supremă*” pentru securitate, deși condițiile pentru o recurgere la arma nucleară sunt „*extrem de improbabile*”);

- *apărarea antirachetă*, prin care se definește capacitatea de apărare împotriva unui atac cu rachete drept unul dintre elementele centrale ale apărării sale (în acest domeniu va căuta activ „*cooperarea cu Rusia și alți parteneri euroatlantici*”);

- *parteneriatele cu țări terțe pot „contribui la consolidarea securității internaționale, la apărarea valorilor NATO, la operațiunile sale precum și la pregătirea țărilor interesate de aderare; o Uniune Europeană activă și eficientă contribuie la securitatea globală în zona euro-atlantică, UE fiind un partener unic și esențial pentru NATO”*; cooperarea NATO-Rusia rămâne de o „*importanță strategică*”;

- *gestionarea crizelor*, prin care NATO își ia angajamentul să „*prevină sau să gestioneze*” crize susceptibile să degereze în conflicte ori „*să stabilizeze o situație post-conflict sau să ajute la reconstrucție*” (Alianța va crea „*trăgând învățăminte din operațiuni, o structură civilă de gestionare a crizei adecvată, dar modestă, pentru a interacționa mai eficient cu partenerii civili*”);

- *terorismul și traficanții de toate formele* sunt considerați o „*amenințare directă*” (conflictele externe la frontierele NATO pot amenința securitatea sa, alimentând extremismul, terorismul, dar și traficul de arme, droguri și ființe umane);

- *atacurile informatice*, prin care se prevede dezvoltarea capacității Alianței de a „*preveni și detecta atacurile informatice*” (documentul citează ca posibile surse forțele armate și serviciile de informații externe, crima organizată, grupările teroriste sau extremiste);

- *securitatea energetică*, la care NATO vrea să contribuie inclusiv prin apărarea infrastructurilor energetice și a zonelor și căilor de tranzit importante;

Alianța pentru secolul al XXI-lea, prin care liderii NATO se declară „*hotărâți să continue modernizarea Alianței pentru a putea face față provocărilor de securitate din secolul al XXI-lea și să îi mențină eficiența*”, fapt care să demonstreze că este „*alianța politico-militară care a avut cel mai mult succes în lume*”.

---

¹²*Strategic Concept for the Defence and Security of the Memberes of the North Atlantic Treaty Organization – «Active Engagement, Modern Defence»*, adoptat de către șefii de stat și de guverne, Lisabona, 19 noiembrie 2010, http://www.nato.int/cps/en/natolive/official_texts_68580.htm, accesat la 25.09.2011.

Cu toate acestea, criza financiară care a afectat întreaga lume a determinat statele membre să își reducă substanțial cheltuielile militare, aspect ce pune sub semnul întrebării participarea alianței la viitoare misiuni în sprijinul securității internaționale.

C. Uniunea Europeană

Pornită inițial ca o uniune vamală cu scopul de a controla producțiile de cărbune și oțel ale Germaniei, integrând economia acesteia într-un sistem european mutual, Comunitatea Europeană și-a dezvoltat cu timpul componenta politică, întărind instituțiile comune de la Bruxelles și adăugând, prin Tratatul de la Maastricht, embrionul unei componente militare vizând integrarea Uniunii Europene Occidentale în nou creată Uniune Europeană. De la Uniunea Vamală realizată prin Tratatul de la Roma din anul 1957 deciziile politice comune ale liderilor vest-europeni au dus popoarele Europei pe calea integrării la toate nivelurile, integrare exprimată prin Piața Unică, instituită de Actul Unic European, continuată de Uniunea Economică și Monetară, ivită în urma Tratatului de la Maastricht și întărită de Tratatul de la Amsterdam, încununată, în final, cu adăugirea componente militare prin dezvoltarea unei viitoare armate comune europene, ca urmare a deciziei Summitului de la Köln, din luna iunie 1999.

Uniunea Europeană este o entitate politică, socială și economică compusă din 28 de state, care, începând cu data de 1 decembrie 2009, are personalitate juridică internațională.

Cei mai mulți analiști consideră că EC (Comunitatea Europeană), ulterior, Uniunea Europeană a jucat și joacă un rol limitat, dar totuși important, de *putere civilă* în cadrul sistemului internațional, bazându-se, în principal, pe resursele de putere non-militare cum sunt diplomația, comerțul sau ajutorul umanitar. În special după încheierea Războiului Rece, procesul de integrare a fost folosit pentru atingerea unor obiective politice dincolo de granițele statelor membre, importanța primordială a abordării relațiilor externe din perspectivă civilă constând în dezvoltarea de legături deschise, transparente și predictibile cu țările situate la granița UE.

Uniunea Europeană este, de asemenea, văzută de către specialiștii în relații internaționale ca o *comunitate a siguranței*, prin faptul că este în favoarea unei cooperări bazate pe consultări și discuții în cadrul unor forumuri multilaterale.

Există, în prezent, o anumită neliniște vizavi de securitatea și dimensiunea de apărare ale UE ca urmare a încercărilor de a aduna resurse și de a realiza un consens politic, dar eșuate în tentativa de generare a rezultatelor preconizate. La nivel operativ, experiența de până acum a demonstrat că eficacitatea UE este limitată de discrepanța dintre așteptările legate de consens, datorată, în principal, lipsei unui mecanism eficient de luare a deciziilor.

În prezent, într-un climat economic incert, ministerele apărării din statele membre UE au redus drastic cheltuielile militare ca urmare a presiunilor bugetare în creștere. Aceste reduceri au loc în contextul în care SUA, tradiționalul garant al securității europene, își micșorează propriile cheltuieli militare și își îndreaptă atenția către Asia. De aceea, pentru îmbunătățirea capacităților de apărare în condițiile unui mediu de securitate în schimbare, armatele țărilor UE și industriile de apărare necesită o restructurare masivă.

D. Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa

Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa a apărut în anii '70, inițial sub numele de **Conferința pentru Securitate și Cooperare în Europa (CSCE)** și a

funcționat ca un proces de conferințe și reuniuni periodice. Adoptarea actualei denumiri s-a hotărât în cadrul Conferinței de la Budapesta din anul 1994. În prezent, **OSCE** cuprinde **56 de state** din Europa, Asia Centrală și America de Nord.¹³

OSCE se află încă în faza de definire a identității instituției și se bazează pe patru elemente:

- abordarea atotcuprinzătoare a conceptului de securitate (politico-militară, economică, de mediu și umană);
- participarea, pe bază de egalitate, a tuturor țărilor membre;
- principii, norme și valori comune;
- instrumente, mecanisme și experiență unică în domeniul diplomției preventive.

Pe baza acestor elemente, organizația acționează în sensul: consolidării valorilor comune și asistării statelor membre în edificarea unor societăți democratice bazate pe statul de drept; prevenirii conflictelor locale și restaurării păcii în zona de tensiune; eliminării unor deficite reale și perceptibile de securitate și evitării creării de noi diviziuni politice, economice sau sociale, obiectiv ce se realizează prin promovarea unui sistem de securitate prin cooperare.

Pe agenda curentă a organizației se regăsesctemerămasedinperioadaRăzboiuluiRece, precumsoluționareaconflictelorînghetatedinspațiul ex-sovieticsaustabilizareaBalcanilor de Vest, la care se adaugăcele determinate de provocărileactuale la adresasecurității. Pentrumenținereaacesteia, OSCE se bazeazăpedialogulpoliticprivindvalorilecomuneși, înacest sens, coopereazăcuguvernele, societateacivilășisectorulprivat ale statelorimplicate.

E. Uniunea Africană

Fondată în luna iulie 2002 după modelul UE, Uniunea Africană a succedat Organizației Unității Africane și cuprinde 53 de state membre. Un element cheie care distinge UA de predecesorul său îl constituie viziunea sa față de „o *Uniune a Statelor Africane bine guvernată și iubitoare de pace, bazată pe integrarea, egalitatea și prosperitatea statelor membre, care să fie condusă cu eficiență de către cetățenii săi și să reprezinte o forță dinamică și creativă în cadrul arenei internaționale*”¹⁴.

Obiectivele UA constau, în principal, în promovarea păcii, securității, democrației, drepturilor omului și dezvoltarea continentului african (ca urmare a măririi nivelului investițiilor străine prin intermediul programului *Noul Parteneriat pentru Dezvoltarea Africii*).

Cadrul în care se desfășoară parteneriatele strategice ale Uniunii Africane are patru forme distincte¹⁵:

1. parteneriatele de tipul *continent - continent*, cu accent pe Africa - Europa, Africa - America de Sud și Africa - Asia;
2. parteneriatele de tipul *continent - țară*, cum sunt Africa - India, Africa - Turcia, Africa - China, Africa - Japonia, Africa – SUA;
3. parteneriate care sunt necesare pe măsură ce state sau regiuni solicită un parteneriat adițional, această categorie putând fi subdivizată în două componente: parteneriate

¹³<http://www.cpcs.ro/articol-oi-osce.php>, accesat la 16.10.2011.

¹⁴<http://au.int/en/partnerships>, accesat la 10.10.2011.

¹⁵<http://au.int/en/partnerships>, accesat la 10.10.2011.

existente ce se află în proces de re-conceptualizare, cum sunt cel Afro - Arab sau Afro – Caribbean, și parteneriate aflate la nivel de prospectare, cum este Iran - Africa, parteneriat ce necesită o integrare virtuală în cadrul relațiilor existente ca explicație rațională pentru o eventuală stabilire a acestuia;

4. parteneriate de forma celor pe care UA le are cu alte instituții: OAS (Organizația Statelor Americane), OIC (Organizația Conferinței Islamice), *Commonwelth*-ul și *La Francophonie*.

Uniunea Africană, care precum și celelalte organizații internaționale sau regionale se supune prevederilor *Cartei ONU*, menține o cooperare foarte strânsă cu Organizația Națiunilor Unite. Ca urmare, pe data de 22 februarie 2011, a fost inaugurat oficial UNOAU (Biroul ONU de pe lângă UA), structură ce consolidează și actualizează legătura dintre cele două organizații.

Uniunea Africană are, de asemenea, o bună colaborare și cu Alianța Nord-Atlantică, organizație care, la solicitarea ONU și a UA, a asigurat sprijin aerian strategic pentru îndeplinirea celor două misiuni menționate anterior. Urmare a cererii UA de extindere a cooperării și în alte zone de interes, NAC (Consiliul Nord Atlantic) a luat, în data de 5 septembrie 2007, decizia de a asista organizația africană în crearea ASF, constând în formarea de brigăzi operaționale, ca parte a eforturilor Uniunii de dezvoltare a capacităților de apărare și menținere a păcii pe termen lung.

Concluzii

Conflictele secolului al XXI-lea fac parte, în marea lor majoritate, din categoria formelor neconvenționale sau de intensitate redusă. Această tendință obligă comunitatea internațională să schimbe maniera de abordare a intereselor de securitate, dificultățile din prezent fiind mai mult decât evidente. Înțelegerea corespunzătoare a implicațiilor complexe ale actualei ordini mondiale asupra politicilor de securitate naționale, a strategiilor militare de apărare, precum și asupra structurilor de forțe și a angajării acestora constituie, în sine, un imperativ pentru toate statele lumii.

În acest context, apreciem globalizarea ca fiind un proces cu durată nelimitată, amplu și deosebit de complex, atât prin efectele sale pozitive cât și prin cele negative. Niciun stat, indiferent de mărimea sa, de nivelul de dezvoltare economică, de forma de organizare și de conducere politică sau de puterea sa militară, nu se poate opune sau sustrage acestui proces, sensul dezvoltării omenirii părănd să conducă spre realizarea unei comunități mondiale, definite mai degrabă prin prisma relațiilor de interdependență dintre membrii săi, decât prin logica izolării naționale sau de grup.

Multe din problemele contemporane, considerate de importanță globală în ceea ce privește scopul și modalitatea de rezolvare a lor, sunt determinate de interacțiunea proceselor și fenomenelor economice, sociale, politice, culturale, ecologice sau militare. Unele dintre ele sunt probleme foarte grave, cu o dinamică exponențială, de care depinde, într-o măsură din ce în ce mai mare, viitorul planetei.

Toate acestea reclamă soluții și acțiuni concertate la nivel global. Pentru că interdependențele la scară mondială se dezvoltă progresiv și ne-anticipativ, acțiunile izolate, parțiale nu mai au efectul scontat. De aceea, globalizarea apare ca o nouă entitate

civilizatoare, stabilind un nou sistem de relații, la scară planetară, promovând ideea unei economii mondiale, cu structuri și norme juridice globalizatoare, care să genereze un nou echilibru în relația dintre dezvoltarea economică și protecția socială.

BIBLIOGRAFIE:

Lupel, Adam, *Globalization and Popular Sovereignty*, Editura Routledge, 2009.

Toje, Asle, *The European Union as Small Power After the Post-Cold War*, Editura Palgrave Macmillan, New York, 2010.

Sava, Ionel Nicu, *Studii de securitate*, Editura Centrului Român de Studii Regionale, București, 2005.

Morgenthau, Hans, *Politica între națiuni. Lupta pentru putere și lupta pentru pace*, Editura Polirom, Iași, 2007.